

منتخب آثار هنر فلزکاری موزه رضاعباسی

ناشر: انتشارات سبحان نور
مؤلف: شهرام حیدرآبادیان
عکاس: محسن محمدخانی
طراح و گرافست: رضا رضوی
مترجم: صارم امینی - آرش مرادی

مدیر فنی و ناشر چاپ: محسن محمدخانی
لیتوگرافی: کمالی
چاپ: ستاره سبز
صحافی: علی

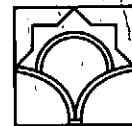
چاپ اول: ۱۳۹۲
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۴۵-۴۵-۶

انتشارات سبحان نور

آدرس: انقلاب، ۱۲ فروردین، پایین تر از روانمهر، کوچه بهشت آیین
پلاک ۸، واحد ۳
تلفن: ۶۶۴۸۱۶۴۱-۶۶۹۵۰۸۷۱ و ۰۹۱۲۴۲۲۰۷۹۵
تصاویر این مجموعه طبق قرارداد انحصاراً برای کتاب شکوه هنر عکاسی
شده، هرگونه کپی برداری، تقلید و چاپ تصاویر بدون مجوز کپی از
انتشارات سبحان نور، عکاس و موزه رضا عباسی ممنوع و پیگرد قانونی
دارد.

اداره کل میراث فرهنگی - صنایع
دستی و گردشگری استان تهران

انتشارات سبحان نور

سرشناسه: حیدرآبادیان، شهرام، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور: شکوه فلز: منتخب آثار هنر فلزکاری موزه رضا عباسی / مؤلف
شهرام حیدرآبادیان؛ عکاس محسن محمدخانی؛ مترجم صارم امینی.
مشخصات نشر: تهران: سبحان نور، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۲۳۲ص: مصور (رنگی)؛ ۲۹ x ۲۴ سم.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۴۵-۴۵-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیا
عنوان دیگر: منتخب آثار هنر فلزکاری موزه رضا عباسی.
موضوع: موزه رضا عباسی (تهران) -- فهرست‌ها
موضوع: فلزکاری هنری -- ایران -- فهرست‌ها
شناسه افزوده: محمدخانی، محسن، عکاس
شأنبیه افزوده: امینی، صارم، مترجم
رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ج ۹ / NK ۶۴۷۴
رده بندی دیویی: ۷۳۹/۰۹۵۵

پیشگفتار

از آن زمان که بشر فلز را شناخت و به خواص و کاربرد فلزات گوناگون پی برد، هنر فلزکاری به آرامی شکل گرفت و این هنر با گذر از هزاره ها روز به روز کامل تر و ظریف تر شد؛ یافته های باستان شناسی در چند دهه اخیر، دلیل مسلمی بر این ادعا محسوب می شود. با توجه به این مدارک ارزشمند، بدون شک سرزمین ایران را باید جزء اولین و اصلی ترین نقاط از نظر شکل گیری و توسعه دانش فلزکاری در سطح جهان لحاظ نمود. کشفیات بی نظیر بدست آمده از تل ابلیس کرمان، سیلک و اریسمان در کاشان بخوبی گواه روشنی بر این ادعا هستند. با اینکه زیبایی و دقت فنی و هنری هنرمندان فلزکار ایرانی در هزاره اول پیش از میلاد با رجوع به آثار موزه های سرتاسر جهان بخوبی مشخص می باشد با اینحال عصر هخامنشی و ساسانی را می توان اوج هنر فلزکاری دوران تاریخی ایران بشمار آورد. هنرمندان این دوره با اتکا بر ظرافت های فنی و تزئینات هنری، آثاری از خود بجا گذاشتند که امروزه مایه فخر مهمترین موزه های شرق و غرب دنیا است.

با برقراری حکومت اسلامی در ایران در قرن هفتم میلادی و بروز آشننگی سیاسی - اجتماعی حاصل از این تحول تاریخی، هنر فلزکاری ایرانیان دچار رکودی موقتی گردید؛ اما بن مایه هنری غنی ایرانی بزودی به این رخوت پایان داد و با اینکه به حکم دین اسلام استفاده از ظروف زرین و سیمین منع شده بود، هنرمندان فلزکار اسلامی با بهره مندی از فلزاتی چون مس، مفرغ، برنج، براد و نیز با اتکا به فنون بسیار پیچیده فنی - هنری همانند ریخته گری، میناکاری، برجسته کاری، مشبک کاری و غیره، اشیایی خلق کردند که تا به امروز باعث حیرت جهانیان است. اثر حاضر که بر مبنای منتخب اشیاء فلزی موزه رضا عباسی به حضور تقدیم می گردد، بدون شک باعث آشنایی هرچه بیشتر تمامی هنر دوستان و پژوهشگران با مفاهیم ارزنده دانش فلزکاری ایران زمین خواهد شد. لازم به ذکر است که متن کاتالوگ حاضر بر اساس منتخبی از نوشته ها و ترجمه های پیشین اینجانب که کلیات آن در دو منبع زیر آمده، تنظیم شده است:

- حیدرآبادیان، شهرام. هنر فلزکاری اسلامی، تهران، انتشارات سبحان نور، ۱۳۸۸.

- گانتر، سی. فلزکاری ایران در دوران هخامنشی، اشکانی و ساسانی، ترجمه شهرام حیدرآبادیان، تهران، انتشارات گنجینه هنر، ۱۳۸۳.

سپاس و تقدیر

طبق روال همیشه، خود را موظف به قدردانی از کلیه عزیزانی می دانم که در به ثمر رسیدن این اثر ماندگار، ما را یاری رساندند؛ در ابتدا از آقای دکتر نصرتی (مدیر کل محترم وقت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان تهران) که با حمایت های همیشگی خود همواره مشوق موزه رضا عباسی بوده اند، سپاسگزارم. جناب آقای نوروزبیگی (رئیس محترم اداره حراست) و آقای رهبری (مسئول محترم حراست موزه) و سرکار خانم قاسمی (مسئول محترم روابط عمومی) با نگاه همیشه مثبت خود نسبت به تولیدات فرهنگی این موزه و پیگیری های اجرایی، سهمی مهم در به انجام رسیدن این امر ایفا نموده اند. سرکار خانم متین (مسئول محترم امور موزه ها) بدلیل زحمات متعدد اداری تا حصول هرگونه نتیجه فرهنگی در امور مربوط به موزه ها، حقی مضاعف بر

ما دارند. از آقای اردشیر شکوفه آبکنار (مدیر مسئول محترم انتشارات سبحان نور) که همواره با حمایت مالی خود باعث تعالی فعالیت های انتشاراتی موزه رضا عباسی شده اند، بی نهایت سپاسگزارم. بی تردید همکاری های ارزنده آقای محسن محمدخانی (عکاس آثار) و همکاران محترم موزه رضا عباسی مهم به ثمر نمی نشست. از کلیه همکاران محترم موزه رضا عباسی بویژه سرکار خانم پریسا کردبگلی (فرهنگی) بمنظور همکاری جهت عکسبرداری از آثار، سرکار خانم ناهید حسین زاده بمنظور هماهنگی و سرکار خانم عذرا مسعود و مریم پورامجد جهت انجام امور اجرایی تشکر می نمایم. تهیه و تنظیم مربوط به شناسنامه آثار مطرح در کتاب حاضر، حاصل تلاش بی وقفه سرکار خانم نازی فاطمی مجد بخش موزه داری) و سرکار خانم ماندانا راقتی (کارشناس سابق بخش موزه داری) می باشد. همچنین خود می دانم از آقای دکتر سیروس نصرالله زاده (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات بمنظور ترجمه کتیبه پهلوی ساسانی شیء شماره ۲۸ کتاب سپاسگزاری نمایم. از تمامی ایشان قدردانی امیدوارم در پرتو عنایات خداوند متعال همواره سربلند باشند. چاپ کتاب حاضر، که همزمان با انتصاب آقای دکتر خسروآبادی بعنوان مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان تهران شد به فال نیک گرفته و امید آن می رود با همت و دانش مدیریتی ایشان بزودی شاهد حمایتی جدی تولیدات فرهنگی باشیم.

شهرام حیدرآبادیان
مدیر موزه رضا عباسی
دی ماه ۱۳۹۲ خورشیدی

سخن ناشر

برای مرور خاطرات و تجسم میراث گذشته چشمانم رامی بندم زوی طاقچه کنار اطاق، آینه و شمعدان، دیوان حافظ و گلستان سعدی قرار گرفته و بالای آنها تابلوی قلمکار و آن یکاد با نخ ابریشمی به دیوار آویخته شده در گوشه دیگر اطاق یک صندوق چوبی که چادر و سجاده مادر بزرگ روی آن قرار دارد محیط را عارفانه کرده، از در بیرون می روم، در کنار نرده ایوان روی پله ها، گلدان های شمعدانی صف کشیده و بوی عطر گل رازقی فضا را پوشانده. جلوتر می روم در وسط حیاط حوضی با کاشی های آبی و پاشویه های خیس، رقص ماهی های قرمز را نشان می دهد به ناگاه قارقر کلاغ های روی درختان کاج توجه ام را جلب می کند. فکر کردم به صدای چینی بند زن اعتراض می کنند. اما نه، گویی آنها خوب می دانستند چه در راه است. چون به صدای تیشه کارگران که عمارت قدیمی پشت خانه ما را خراب می کردند، معترض بودند.

چشمانم را برای لحظه ای باز می کنم و از پارتمانی کوچک واقع در طبقه چهارم به پایین نگاه می کنم. نه درختان کاج نه افاتی و نه حوض ماهی. به جای عطر رازقی غبار است و دود و به جای آواز قناری صدای گوش خراش موتور سیکلت هاست که سمولنی مرگ خاطرات را اجراء می کنند و من نیز برای فرار از عوارض مدرنیسم چاره ای جزء رجوع به میراث گذشته ندارم و تنها موزه ها و آثار تاریخی و فرهنگی کشورم را جولانگاه و تسکین دهنده روح خسته خود می دانم به یاد می آورم وقتی برای اولین بار به موزه رفتم راهنمای پیری را دیدم در حال فاتحه خوانی. پرسیدم اینجا مگر آرامگاه کسی است؟ پاسخ گفت نه، اما هر یک از این آثار هنری و زیبا اعم از خط و نگارگری، سفال، ظروف فلزی و دیگر اشیاء حاصل سال ها کوشش و تلاش جسمی و روحی پدران و نیاکان ماست که برای ما به یادگار مانده و برای شادی روح آنها فاتحه خواندم بعد ها برای من عادت شد. هر زمان به تماشای میراث فرهنگی و آثار گذشتگان می روم، برای شادی روحشان کلماتی به عنوان تشکر و سپاس بر زبان می آورم و چند سالی است سعی کرده ام به سهم خود برای معرفی میراث فرهنگی از طریق انتشار کتب و کانالوگ های آثار هنری، قدمی بس کوچک بردارم. از این رو بر خود واجب می دانم از تمامی سازمانها و دوستان عزیزی که در این راستا با بنده همکاری نموده اند از جمله دوست بسیار عزیزم جناب دکتر شهرام حیدرآبادیان مدیر موزه رضا عباسی، سرور بزرگوارم جناب استاد محسن محمد خانی که زحمات زیادی جهت عکسبرداری و چاپ نفیس این کتاب کشیده اند و همچنین از آقای رضا رضوی که زحمت طراحی و صفحه آرایی این کتاب برعهده ایشان بوده تشکر نمایم. همچنین در بخش فنی لازم میدانم از جناب آقای کحالی مدیریت محترم لیتوگرافی، جناب آقای قاسمی مدیریت محترم چاپ ستاره سبز و جناب آقای احدی مدیریت محترم صحافی علی و پرسنل شایسته آن موسسات سپاسگزاری نمایم. بدیهی است حمایت پیوسته این عزیزان موجب آشنایی بیشتر هموطنان عزیز و دیگر ملل جهان با فرهنگ غنی مردم این مرز و بوم می گردد.

انتشارات سبحان نور

اردشیر شکوفه آبکنار